

Eisen aan de inzet van brandwachten en mangatwachten

F.M.A.P. VAN DEN BRANDEN

Inhoud

Eisen aan de inzet van brandwachten en mangatwachten	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
1. Doel en reikwijdte	2
2. Risicosituaties en inzet van veiligheidswachten	2
2.1. Heet werk	2
2.2 Werken in besloten ruimten	2
2.3 Werken in liften en schachten	3
3. Mangatwacht.....	4
3.1 Rol en verantwoordelijkheden	4
3.2 Verplichte certificering	4
3.3 Aanvullende eisen (indien van toepassing)	5
3.4 Kledingvoorschriften	5
4. Brandwacht	6
4.1 Rol en verantwoordelijkheden	6
4.2 Verplichte certificering	7
4.3 Kledingvoorschriften	7
5. Uitvoering en veiligheidsvoorwaarden	8
5.1 Aanvang dienst en begeleiding	8
5.2 Werkvergunning en veiligheidsmaatregelen	8
5.3 Metingen, gasdetectie en ventilatie	8
5.4 Elektriciteit en apparatuur.....	9
5.5 Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)	10
5.6 Poortinstructie en toegang	10
5.7 Gedragsregels	10
5.8 Communicatie en bereikbaarheid	10
5.9 Pauzes en continuïteit	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6. Calamiteiten	13
7. Slotbepaling	14

1. Doel en reikwijdte

Dit document beschrijft de taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden, kwalificatie-eisen en uitvoeringsvoorwaarden die gelden voor de inzet van brandwachten en mangatwachten binnen Erasmus MC.

Het document is van toepassing op alle situaties waarin brandwachten en mangatwachten worden ingezet bij werkzaamheden met verhoogde risico's, zoals heet werk en werkzaamheden in besloten ruimten.

Dit document vormt een bindend onderdeel van de overeenkomst en dient door alle betrokken medewerkers te worden nageleefd.

2. Risicosituaties en inzet van brandwachten en mangatwachten

Dit hoofdstuk beschrijft de situaties waarin inzet van een brandwacht en/of mangatwacht verplicht is.

2.1. Heet werk

Definitie

Werkzaamheden waarbij vuur, hoge temperaturen of vonkvorming optreedt, zoals lassen, slijpen, snijden en branden.

Inzet brandwacht

Bij heet werk is inzet van een brandwacht verplicht. De brandwacht houdt toezicht op de uitvoering van deze werkzaamheden en ziet toe op het naleven van de geldende veiligheidsvoorschriften. De specifieke taken en verantwoordelijkheden van de brandwacht zijn opgenomen in hoofdstuk 4.

2.2 Werken in besloten ruimten

Definitie

Een besloten ruimte is een ruimte met beperkte toegankelijkheid waarin risico bestaat op verstikking, bedwelming of vergiftiging.

Inzet mangatwacht

Bij werkzaamheden in een besloten ruimte is inzet van een mangatwacht verplicht. De mangatwacht houdt toezicht op de veiligheid van personen in de ruimte en ziet toe op naleving van de geldende veiligheidsvoorschriften. De specifieke taken en verantwoordelijkheden van de mangatwacht zijn opgenomen in hoofdstuk 3.

Indien sprake is van een besloten ruimte, gelden de eisen zoals opgenomen in paragraaf 2.2 en is inzet van een mangatwacht verplicht.

2.3 Werken in liften en schachten

Definitie

Liftkamers en liftschachten worden in de meeste gevallen beschouwd als besloten ruimten. Erasmus MC bepaalt of een liftkamer of liftschacht als een besloten ruimte wordt aangemerkt.

Indien sprake is van een besloten ruimte, gelden de eisen zoals opgenomen in paragraaf 2.2 en is inzet van een mangatwacht verplicht.

3. Mangatwacht

3.1 Rol en verantwoordelijkheden

De mangatwacht:

- Houdt toezicht bij werkzaamheden in besloten ruimten;
- Registreert alle personen die de besloten ruimte betreden en verlaten. Voor de registratie wordt gebruikgemaakt van het door Erasmus MC beschikbaar gestelde registratieformulier voor besloten ruimten of van een door Erasmus MC goedgekeurd, gelijkwaardig registratiesysteem. De registratie bevat ten minste de naam van de persoon die de ruimte betreedt, de datum, het tijdstip van betreden, het tijdstip van verlaten en de naam van de mangatwacht. De mangatwacht legt gedurende de inzet de vereiste gegevens vast en vult het registratieformulier na afloop van de werkzaamheden volledig in. Eventuele bijzonderheden, afwijkingen en incidenten worden daarbij vastgelegd;
- Bewaakt de veiligheid en communicatie met personen in de ruimte;
- Ziet toe op naleving van de werkvergunning en veiligheidsvoorwaarden;
- controleert vóór aanvang of de voorgeschreven gasmetingen zijn uitgevoerd, geschikte meetapparatuur beschikbaar is en de vastgestelde meetresultaten binnen de toepasselijke veilige grenswaarden liggen;
- Ziet toe op de uitvoering van voorgeschreven herhalings- of continue metingen;
- Registreert de relevante meetresultaten overeenkomstig paragraaf 5.3;
- Voert uitsluitend zelf gasmetingen uit indien dit uitdrukkelijk is opgedragen en hij daarvoor aantoonbaar bevoegd en bekwaam is;
- Verlaat de post niet zolang personen in de ruimte aanwezig zijn;
- Betreedt nooit zelf de besloten ruimte;
- Alarmeert direct de meldkamer (zie artikel 5.8) bij afwijkingen of calamiteiten;
- Onderhoudt continu communicatie met personen in de besloten ruimte via geschikte communicatiemiddelen (zoals portofoon of signaallijnen, indien van toepassing).

De mangatwacht is verantwoordelijk voor het gebruik van eigen meetapparatuur, persoonlijke beschermingsmiddelen en overige veiligheidsmiddelen die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de werkzaamheden.

Erasmus MC stelt deze middelen in beginsel niet ter beschikking, tenzij hierover vooraf andere afspraken zijn gemaakt.

3.2 Verplichte certificering

De mangatwacht beschikt over:

- Rijksgediplomeerd Mangatwacht (SOG/SSW/SAIO of gelijkwaardig);
- Geldig VCA-certificaat.
- Certificaat Gasmeten (EX-OX-TOX);

De mangatwacht dient gedurende de uitvoering van de werkzaamheden te kunnen aantonen over de vereiste diploma's en certificaten te beschikken. Deze diploma's en certificaten dienen te allen tijde aantoonbaar te zijn, fysiek of digitaal.

3.3 Aanvullende eisen (indien van toepassing)

Afhankelijk van de aard van de werkzaamheden kan aanvullend vereist zijn:

- Certificaat Kleine blusmiddelen;
- EHBO-certificaat.

Deze aanvullende eisen zijn van toepassing indien dit volgt uit de risicoanalyse, werkvergunning of projectspecifieke instructies. Indien aanvullende eisen van toepassing zijn, zal Erasmus MC de mangatwacht hierover informeren.

3.4 Kledingvoorschriften

De mangatwacht dient als zodanig herkenbaar te zijn. Medewerkers dragen herkenbare en voor de functie passende kleding (bijvoorbeeld kazernetenue of gelijkwaardig), voorzien van een duidelijk zichtbaar bedrijfslogo en/of bedrijfsnaam. De kleding dient schoon, representatief en functioneel te zijn en geschikt voor de werkzaamheden.

4. Brandwacht

4.1 Rol en verantwoordelijkheden

De brandwacht is verantwoordelijk voor het houden van toezicht op brandgevaarlijke werkzaamheden en het waarborgen van de brandveiligheid binnen het werkgebied.

De brandwacht vervult een onafhankelijke toezichthoudende rol en handelt uitsluitend in het belang van veiligheid.

De brandwacht:

- Houdt continu toezicht op brandgevaarlijke werkzaamheden (waaronder heet werk);
- Bewaakt de veiligheid van de werkomgeving en signaleert tijdig brandrisico's en onveilige situaties;
- Ziet erop toe dat werkzaamheden worden uitgevoerd conform de geldende veiligheidsvoorschriften en werkvergunning. Deze ontvangt de brandwacht tijdens de briefing aan het begin van de dienst;
- Controleert of passende blusmiddelen aanwezig, bereikbaar en gebruiksklaar zijn;
- Is bevoegd om werkzaamheden tijdelijk stil te leggen indien de veiligheid in het geding is;
- Controleert bij aanvang van de werkzaamheden of benodigde brandveiligheidsinstallaties (zoals rookmelders en sprinklerlussen) correct zijn ingesteld voor veilig werken, indien dit onderdeel is van de werkvergunning;
- Ziet erop toe dat het uitschakelen en inschakelen van installaties plaatsvindt via de geldende procedures (bijvoorbeeld via de Chef van de Wacht);
- Meldt na afronding van de werkzaamheden door de uitvoerende partij dat installaties weer ingeschakeld kunnen worden bij de Chef van de Wacht (conform werkvergunning);
- Meldt tijdig indien werkzaamheden uitlopen, zodat aanvullende veiligheidsmaatregelen kunnen worden getroffen;
- Alarmeert direct bij incidenten of afwijkingen, volgt de interne alarmprocedure en handelt volgens de binnen Erasmus MC geldende alarm- en calamiteiteninstructies, te ontvangen bij briefing door Erasmus MC bij aanvang dienst;
- Blijft na afronding van de werkzaamheden door uitvoerende partij minimaal 30 minuten aanwezig voor nacontrole. Dit geldt zowel voor tussentijdse onderbrekingen als einde dag;
- Voert geen andere werkzaamheden uit dan de toezichthoudende taak als brandwacht.

De nadere uitwerking van de rol, taken, verantwoordelijkheden en werkwijze van de brandwacht is opgenomen in het document 'Procesbeschrijving inzet brandwacht'. Dit document maakt integraal onderdeel uit van de aanbestedingsstukken en, na contractering, van de overeenkomst.

De brandwacht is verantwoordelijk voor het gebruik van eigen persoonlijke beschermingsmiddelen en overige veiligheidsmiddelen die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de werkzaamheden.

Erasmus MC stelt deze middelen in beginsel niet beschikbaar, tenzij hierover vooraf afwijkende afspraken zijn gemaakt.

4.2 Verplichte certificering

De brandwacht beschikt over:

- Diploma Manschap A, dan wel een eerder afgegeven Rijksdiploma Brandwacht 1e klas, of een aantoonbaar gelijkwaardig diploma.
- Geldig VCA-certificaat.

De brandwacht dient gedurende de uitvoering van de werkzaamheden te kunnen aantonen over de vereiste diploma's en certificaten te beschikken. Deze diploma's en certificaten dienen te allen tijde aantoonbaar te zijn, fysiek of digitaal.

4.3 Kledingvoorschriften

De brandwacht dient als zodanig herkenbaar te zijn. Medewerkers dragen herkenbare en voor de functie passende kleding (bijvoorbeeld kazernetenue of gelijkwaardig), voorzien van een duidelijk zichtbaar bedrijfslogo en/of bedrijfsnaam. De kleding dient schoon, representatief en functioneel te zijn en geschikt voor de werkzaamheden.

5. Uitvoering en veiligheidsvoorwaarden

Dit hoofdstuk beschrijft de randvoorwaarden die gelden voor de uitvoering van werkzaamheden onder toezicht van brandwachten en mangatwachten.

5.1 Aanvang dienst en begeleiding

De brandwacht en de mangatwacht melden zich bij aanvang van de werkzaamheden bij de coördinator BHV of de aangewezen contactpersoon van Erasmus MC.

Bij aanvang ontvangen zij de noodzakelijke instructies voor de uitvoering van de werkzaamheden in de vorm van een briefing.

Er wordt een interne contactpersoon aangewezen die gedurende de werkzaamheden als aanspreekpunt fungeert vanuit Erasmus MC. Deze contactpersoon zorgt, indien van toepassing, voor toegang tot en begeleiding naar de werklocatie.

Ter plaatse kunnen aanvullende werkinstructies en veiligheidsinstructies worden verstrekt, welke dienen te worden opgevolgd.

5.2 Werkvergunning en veiligheidsmaatregelen

Werkzaamheden mogen uitsluitend plaatsvinden met een geldige werkvergunning.

De uitvoerende partij is verantwoordelijk voor:

- Het veiligstellen van installaties (lock-out/tag-out);
- Het treffen van technische veiligheidsmaatregelen;
- Het ventileren en voorbereiden van werkruimten;
- Het uitvoeren van benodigde metingen tijdens de werkzaamheden van de uitvoerende partij.

Voorgaande maatregelen zijn geen onderdeel van de verantwoordelijkheden van de brand- en/of mangatwacht. De brandwacht en mangatwacht zien enkel toe op correcte naleving.

Gebruik van poederblussers is niet toegestaan binnen het Erasmus MC. In bouwgebieden zorgt de uitvoerende partij voor eigen blusmiddelen.

5.3 Metingen, gasdetectie en ventilatie

Indien werkzaamheden plaatsvinden in een besloten ruimte of in een andere situatie waarin gevaar kan bestaan door zuurstoftekort, explosieve gassen of toxische stoffen, worden vóór betreding en, indien de risicoanalyse, werkvergunning of omstandigheden dit vereisen, gedurende de werkzaamheden gasmetingen uitgevoerd.

Verantwoordelijkheid Uitvoerende Partij

De Uitvoerende Partij is verantwoordelijk voor:

- het laten uitvoeren van de toegangsmeting vóórdat de besloten ruimte wordt betreden;
- het laten uitvoeren van herhalings- of continue metingen tijdens de werkzaamheden, indien dit op grond van de risicoanalyse, werkvergunning, instructies van Erasmus MC of feitelijke omstandigheden is vereist;
- het inzetten van een aantoonbaar opgeleide en bevoegde persoon voor het uitvoeren van de metingen;

- het treffen van technische maatregelen, waaronder ventilatie, indien meetresultaten of omstandigheden daartoe aanleiding geven.

Verantwoordelijkheid Leverancier

Indien in de Nadere Opdracht is bepaald dat Leverancier gasmeetapparatuur beschikbaar stelt, draagt Leverancier zorg voor geschikte, goed functionerende, onderhouden, gekeurde en gekalibreerde gasmeetapparatuur. De apparatuur is ten minste geschikt voor het meten van:

- zuurstof;
- explosieve gassen;
- koolmonoxide;
- waterstofsulfide.

Voorafgaand aan ieder gebruik wordt de werking van de meetapparatuur gecontroleerd overeenkomstig de voorschriften van de fabrikant, waaronder zo nodig door middel van een functietest of bump test. Leverancier verstrekt op verzoek de relevante keurings-, kalibratie- en onderhoudsbewijzen.

Verantwoordelijkheid Mangatwacht

De Mangatwacht:

- controleert vóór aanvang of de voorgeschreven metingen zijn uitgevoerd en of de meetresultaten binnen de toepasselijke veilige grenswaarden liggen;
- controleert of geschikte en werkende meetapparatuur aanwezig is;
- ziet erop toe dat herhalings- of continue metingen overeenkomstig de werkvergunning en instructies worden uitgevoerd;
- registreert bij aanvang, gedurende de inzet indien van toepassing, en bij beëindiging de relevante meetresultaten in het daarvoor bestemde registratieformulier of systeem;
- bewaakt de meetresultaten voor zover deze voor hem zichtbaar of beschikbaar zijn;
- laat de werkzaamheden niet aanvangen of legt deze onmiddellijk stil indien geen geldige meting beschikbaar is, een voorgeschreven meting niet wordt uitgevoerd, grenswaarden worden overschreden of de omstandigheden anderszins onveilig zijn;
- meldt afwijkingen onmiddellijk overeenkomstig de interne alarm- en escalatieprocedure van Erasmus MC.

De Mangatwacht voert de gasmetingen uitsluitend zelf uit indien dit uitdrukkelijk in de Nadere Opdracht of werkvergunning is bepaald en hij aantoonbaar bevoegd en bekwaam is om deze metingen uit te voeren. Het toezicht door de Mangatwacht laat de verantwoordelijkheid van de Uitvoerende Partij voor het veilig uitvoeren van de werkzaamheden en het treffen van technische beheersmaatregelen onverlet.

Erasmus MC bepaalt via de risicoanalyse, werkvergunning of projectspecifieke instructie welke metingen, grenswaarden, meetmomenten en meetfrequentie voor de betreffende werkzaamheden gelden.

5.4 Elektriciteit en apparatuur

Het gebruik van apparatuur dient veilig te zijn en afgestemd op de werkomgeving. De inzet van apparatuur vindt uitsluitend plaats indien dit veilig kan en geen extra risico's oplevert.

Bij werkzaamheden in besloten ruimten dient de uitvoerende partij de volgende maatregelen in acht te nemen:

- Gereedschap op accu met een spanning lager dan 42 V heeft de voorkeur;

- Elektrische apparatuur mag alleen worden gebruikt indien dit veilig is; dit valt onder de verantwoordelijkheid van de uitvoerende partij;
- Bij explosiegevaar gelden aanvullende eisen op grond van de ATEX-regelgeving.

De mangatwacht ziet toe op naleving hiervan.

5.5 Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)

Medewerkers van de uitvoerende partij zijn verplicht de voorgeschreven PBM's correct en consequent te gebruiken.

Verantwoordelijkheden:

- Leverancier is verantwoordelijk voor de PBM's van de door hem ingezette Brandwachten en Mangatwachten;
- de uitvoerende partij is verantwoordelijk voor PBM's van haar eigen medewerkers;
- PBM's dienen te voldoen aan geldende normen en afgestemd te zijn op de aard en risico's van de werkzaamheden.

De brandwacht en mangatwacht zien toe op correct gebruik van PBM's binnen het werkgebied.

Erasmus MC kan aanvullende eisen stellen aan het gebruik van PBM's op basis van de werkomgeving en de risico's van de werkzaamheden.

5.6 Poortinstructie en toegang

Alle medewerkers dienen voorafgaand aan de werkzaamheden de geldende poortinstructie van Erasmus MC te hebben gevolgd en met goed resultaat te hebben afgerond.

Zonder geldige poortinstructie is het niet toegestaan werkzaamheden uit te voeren.

5.7 Gedragsregels

Om binnen het Erasmus MC werkzaamheden uit te voeren gelden in ieder geval de volgende gedragsregels:

- Instructies van Erasmus MC dienen te allen tijde te worden opgevolgd;
- Onveilige situaties worden direct gemeld;
- Werkzaamheden worden alleen uitgevoerd binnen de verleende vergunning;
- Het werkgebied mag niet worden verlaten zonder toestemming van de verantwoordelijke contactpersoon.

5.8 Communicatie en bereikbaarheid

Tijdens de werkzaamheden dient effectieve communicatie te worden gewaarborgd. De brandwacht en de mangatwacht onderhouden actief contact met de meldkamer, de BHV-coördinator en overige betrokkenen.

De volgende contactgegevens zijn van toepassing:

Tijdens kantooruren (maandag t/m vrijdag 07:00 – 15:30):
 - Coördinator BHV: 010 – 70 39 333 (intern: 39 333)

Buiten kantooruren:

- Meldkamer Beveiliging Erasmus MC: 010 – 70 33 – 124 (intern: 33 124)

Chef van de Wacht (technische dienst):

- Telefoonnummer: 010 – 70 33 555 (intern: 33 555)

Interne alarmnummers:

- Intern toestel: *15

- Extern/mobiel: 010 – 70 34 004

Bij calamiteiten en incidenten dienen deze via de interne alarmprocedure van Erasmus MC te worden gemeld.

Gebruik van de portofoon

Tijdens de werkzaamheden wordt voor de communicatie met de meldkamer en andere betrokkenen gebruikgemaakt van een portofoon. Deze wordt bij aanvang van de dienst, tijdens de briefing, door de BHV verstrekt.

De volgende instructies zijn van toepassing:

- De portofoon wordt bij aanvang van de werkzaamheden ingeschakeld;
- Het volume wordt zodanig ingesteld dat communicatie hoorbaar is in een lawaaige werkomgeving;
- De portofoon wordt ingesteld op het juiste kanaal (standaard kanaal 1, tenzij anders aangegeven);
- De medewerker meldt zich bij de meldkamer en voert een porto-test uit;
- De medewerker ontvangt een oproepnummer van de meldkamer;
- De meldkamer heeft roepnummer 1100;
- Het woord "uit" wordt uitsluitend gebruikt door de meldkamer en betekent dat het gesprek is beëindigd;
- Bij het opnemen van contact met de meldkamer wordt de oproepknop kort ingedrukt (circa twee seconden);
- Indien de meldkamer contact opneemt, reageert de medewerker met vermelding van het eigen oproepnummer.

Na afloop van de werkzaamheden wordt de portofoon in goede staat ingeleverd bij de coördinator BHV.

5.9 Pauzes, aflossing en continuïteit van het toezicht

De Brandwacht of Mangatwacht verlaat zijn toezichthoudende post niet zolang de werkzaamheden, de aanwezigheid van personen in een besloten ruimte of de daarmee samenhangende veiligheidsrisico's voortduren.

Pauzes worden vooraf afgestemd met de verantwoordelijke contactpersoon van de Uitvoerende Partij en, indien van toepassing, de aangewezen contactpersoon van Erasmus MC. Een pauze mag uitsluitend aanvangen indien:

- de werkzaamheden volledig zijn stilgelegd en de werksituatie aantoonbaar veilig is achtergelaten; of
- de toezichthoudende taak zonder onderbreking is overgenomen door een gelijkwaardig gekwalificeerde en volledig geïnstrueerde vervanger.

Bij aflossing draagt de vertrekkende Brandwacht of Mangatwacht alle voor de veilige voortzetting van het toezicht relevante informatie over aan de vervanger. Hieronder vallen in ieder geval de inhoud van de werkvergunning, aanwezige personen, uitgevoerde en lopende metingen, geconstateerde risico's, getroffen veiligheidsmaatregelen, bijzonderheden en contactgegevens.

Indien geen gelijkwaardig gekwalificeerde vervanger beschikbaar is, worden de werkzaamheden vóór aanvang van de pauze stilgelegd. Personen verlaten in dat geval de besloten ruimte en de Uitvoerende Partij brengt de werkplek in een veilige toestand.

Indien brandveiligheidsinstallaties zijn uitgeschakeld of werkzaamheden na beëindiging of onderbreking nacontrole vereisen, blijft de Brandwacht aanwezig gedurende de voorgeschreven nacontroleperiode. Voor heet werk bedraagt deze nacontroleperiode ten minste dertig (30) minuten, tenzij de werkvergunning of een instructie van Erasmus MC een langere periode voorschrijft.

De Uitvoerende Partij blijft verantwoordelijk voor het veilig uitvoeren, stilleggen en hervatten van de werkzaamheden. Leverancier is verantwoordelijk voor de ononderbroken beschikbaarheid van de vereiste Brandwacht of Mangatwacht en voor tijdige, gelijkwaardig gekwalificeerde aflossing. Erasmus MC kan werkzaamheden laten stilleggen indien de continuïteit van het toezicht niet is gewaarborgd.

6. Calamiteiten

Een calamiteit betreft iedere situatie waarin direct gevaar ontstaat voor personen, omgeving of installaties.

Bij een calamiteit dienen de volgende instructies te worden opgevolgd; deze worden tevens tijdens de briefing toegelicht:

- Activeer de dichtstbijzijnde handbrandmelder;
- Alarmeer de meldkamer volgens interne procedure;
- Breng aanwezigen in veiligheid;
- Onderneem een bluspoging indien veilig.

Er wordt **geen 112 gebeld**, alle meldingen verlopen via de interne alarmprocedure van Erasmus MC.

Voor contactgegevens wordt verwezen naar paragraaf 5.8.

Externe hulpdiensten worden uitsluitend via de meldkamer van Erasmus MC ingeschakeld.

7. Slotbepaling

Bij strijd tussen operationele instructies en veiligheidsvoorschriften prevaleren altijd de veiligheidsvoorschriften.